

GEZONDE
SCHOOL

Fotografie: Tamara Reijers

Stappenplan primair onderwijs

Het is tijd
voor een
rookvrij
schoolterrein

Zien roken doet roken. Dat blijkt uit onderzoek (Harakeh, 2011). Dat betekent ook dat kinderen (later) sneller een sigaret opsteken als zij dat als voorbeeld zien. Vanaf 1 augustus 2020 moeten alle schoolterreinen volgens de wet rookvrij zijn. Veel scholen willen nu al een rookvrij schoolterrein voor hun leerlingen. Dit stelt niet alleen een gezonde norm voor de leerlingen, maar beschermt ook medewerkers, ouders en bezoekers tegen de schadelijke gevolgen van meeroken. Geef ook het goede voorbeeld en maak uw schoolterrein rookvrij.

Hoe werkt het?

Dit stappenplan is een hulpmiddel dat alle te nemen stappen beschrijft voor het invoeren van een rookvrij schoolterrein. Per stap kan een verantwoordelijke worden aangewezen en een deadline worden afgesproken. Bij de stappen vindt u quotes van John van Batenburg, directeur van basisschool De Piramide in Utrecht. Hij heeft goede ervaringen met het invoeren van een rookvrij schoolterrein.

De stappen:

1. Doelstellingen beschrijven
2. Breng meningen en acties in kaart
3. Creëer draagvlak
4. Communicatie
5. Naleving en handhaving

1. Doelstellingen beschrijven

Bepaal wat de school wil bereiken met een rookvrij schoolterrein en waarom.

Bepaal wat rookvrij betekent, voor rokende medewerkers maar ook voor rokende ouders en bezoekers. Bepaal bijvoorbeeld of u alleen het terrein geheel rookvrij maakt of ook plekken in het zicht van leerlingen om het plein. Houd hier rekening met de wet vanaf 1 augustus 2020 waardoor een rookvrij schoolterrein verplicht is.

Zoek steun bij het management.

Gebruik positieve termen, zoals rookvrij in plaats van rookverbod. Wijs op het belang van een gezonde leeromgeving. Meld ook dat er wetgeving is die scholen per 1 augustus 2020 verplicht een rookvrij terrein te hebben.

“

Het doel staat vast,
over de weg ernaar toe
kunnen we het hebben.
Samen komen we er wel
uit! We hebben rokers
serieus genomen en
hulp aangeboden.

“

*John van Batenburg, directeur van
basisschool De Piramide in Utrecht.*

De invoer van een rookvrij terrein
kan een “boost” geven om het
themacertificaat Roken-, alcohol
en drugspreventie van het Vignet
Gezonde School voor te bereiden.

Kijk voor meer informatie op
www.gezondeschool.nl/primair-onderwijs.

2. Breng meningen en acties in kaart

Breng in kaart wat de huidige afspraken zijn rondom het roken op school en leg deze naast de doelstellingen. Kijk welke acties nodig zijn voor een rookvrij schoolterrein en maak een stappenplan met deadlines. Kijk eventueel ook naar andere po-scholen die al een rookvrij schoolterrein hebben. 4 op de 5 po-scholen is al rookvrij, dus ook in uw omgeving zullen goede voorbeelden zijn.

Breng in kaart wat de mening is van medewerkers en organisaties met wie u het terrein deelt, met name van de beslissers en invloedrijke betrokkenen. Wees daarbij wel helder over het voornemen en de doelstelling van school. Vraag ook om ideeën en oplossingen om de doelstellingen te bereiken.

3. Creëer draagvlak

Begin op tijd met het creëren van draagvlak voor de doelstellingen van de school. Betrek hierbij niet alleen de rokende ouders en medewerkers. Denk bijvoorbeeld ook aan andere gebruikers van het terrein.

Begrip en draagvlak kan weerstanden verkleinen of voorkomen en maakt de invoering en handhaving gemakkelijker. Draagvlak creëren en houden is een continu proces. Neem de acties hiervoor op in het activiteitenplan.

“

We hebben enquêtes afgenomen onder onze medewerkers, om vervolgens aan draagvlak te werken.

Stap voor stap richting rookvrij.

”

*John van Batenburg,
directeur van basisschool De Piramide in Utrecht.*

School kan het rookvrij schoolterrein combineren met het stimuleren van stoppen met roken. Voorbeelden hiervan zijn groepscoaching voor rokers en individuele stopondersteuning via de huisarts. Voor meer informatie: www.rokeninfo.nl.

Bij rokers kan het rookvrije schoolterrein weerstand opwekken. Het confronteert ze met hun verslaving en vraagt om een gedragsverandering. Hun steun en medewerking zijn wenselijk voor het invoeren van het schoolterrein, daarom werkt u aan draagvlak.

- Bespreek tijdig het voornemen om het schoolterrein rookvrij te maken met de medewerkers. Wees stellig over het voornemen en verwijs zo nodig naar de aankomende wetgeving die scholen verplicht het terrein rookvrij te maken.
- Leg uit waarom een rookvrij schoolterrein nodig is. Informeer medewerkers over de feiten rondom roken en hun voorbeeldfunctie naar leerlingen.
- Sluit aan bij de visie van de school op gezondheid. Laat zien dat het rookvrije schoolterrein een onderdeel is van de missie van uw school.
- Luister naar de mening en gevoelens van uw gesprekspartner. Neem bezwaren serieus en benadruk in de communicatie dat het beleid niet persoonlijk tegen hen bedoeld is, maar tegen de gevolgen van roken.
- Maak heldere afspraken. Een school is niet verplicht een speciale rookruimte in te richten voor personeel.
- Verwijs medewerkers naar stoppen-met-roken ondersteuning als zij daaraan behoefte hebben. Dit kan ook worden opgenomen in het personeelsbeleid.
- Verwijs naar de Rookvrije Generatie, www.rookvrijegeneratie.nl, en dat de school wil bijdragen aan een samenleving waar jongeren niet meer verleid worden tot roken.
- Blijf in contact met medewerkers na de invoering en kijk samen hoe het beleid - indien nodig - verbeterd kan worden.

Hulp van andere organisaties

Inventariseer welke organisaties een bijdrage kunnen leveren aan de doelstelling. Denk aan lokale organisaties als de GGD en de gemeente of de landelijke partijen betrokken bij de Gezonde School. U kunt ook hulp krijgen van Gezonde School-adviseurs. Zij kunnen u bijvoorbeeld helpen

met het creëren van draagvlak of het maken van een goed handavingsplan. De contactgegevens van de dichtstbijzijnde Gezonde School-adviseur vindt u via: www.gezondeschool.nl/advies-en-ondersteuning, overzicht Gezonde School-adviseurs.

4. Communicatie

Deel de doelstellingen van uw nieuwe beleid zo veel mogelijk. Zorg daarmee onder andere dat duidelijk is wat men kan verwachten, wanneer en hoe men daarover kan meepraten of meedenken. Wees ook helder wie waarvoor verantwoordelijk aanspreekpunt is.

Denk hierbij aan communicatiemiddelen die alle betrokken doelgroepen bedienen. Bijvoorbeeld: website, schoolgids, schoolkrant, pop-up bij toegang tot het WiFi-netwerk of een mailing aan ouders.

“

We hebben ouders uitgelegd waarom we voor dit beleid hebben gekozen. Vrijwel iedereen reageerde positief en steunde onze keuze.

”

*John van Batenburg,
directeur van basisschool De Piramide in Utrecht.*

Suggesties voor bespreken van het rookvrije schoolterrein:

- Benader het onderwerp altijd positief.
- Spreek over “rookvrij” en niet over een “rookverbod”.
- Leg de nadruk op het stellen van een gezonde norm en het voorkomen dat leerlingen beginnen met roken.
- Maak het onderdeel van een breder kader. Leg bijvoorbeeld de relatie met wat u als school doet om gezond eten te stimuleren. Het rookvrije schoolterrein is onderdeel van Gezonde School.
- Sluit aan bij de visie van de school op gezondheid en/of leerlingen toerusten op de maatschappij. Laat zien dat het rookvrije schoolterrein een onderdeel is van de missie van uw school.
- Wijs op feiten. Zoals dat u zich voorbereidt op wetgeving die uw school per 1 augustus 2020 verplicht rookvrij te zijn.
- Bedenk dat rokers die weerstand bieden vaak vanuit hun verslaving praten. Dat kan betekenen dat geen enkel argument hen kan overtuigen. Hou koers op basis van de doelstellingen van de school. Maak duidelijk dat niet-meedoen geen optie is.

Ga na welke veranderingen nodig zijn in en rondom de school. Haal asbakken op het terrein weg en plaats bordjes bij alle toegangen tot het terrein om het beleid duidelijk te maken.

Materialen

Er zijn verschillende materialen beschikbaar die de school kan printen of bestellen, zoals borden, posters en flyers. Een bord kan met 10% korting besteld worden.

Voor meer informatie:

www.rookvrijschoolterrein.nl.

Publiciteit

Kies bij de invoering voor een leuke, positieve handeling waarmee het duidelijk is dat vanaf dat moment het terrein rookvrij is.

Zoek de publiciteit in regionale of lokale media. Dit kan een kans zijn om de school positief onder de aandacht te brengen.

Voorbeeld voor schoolgids

'Onze school heeft een rookvrij schoolterrein. Dat betekent dat niemand rookt op het schoolterrein of in het zicht van de leerlingen. We doen dit omdat roken erg verslavend is en slecht voor je gezondheid. Ook ongewild meeroken is schadelijk voor mensen die zelf niet roken. Wij vinden een rookvrije en gezonde omgeving voor onze leerlingen en het personeel belangrijk.'

5. Naleving en handhaving

Handhaving is nodig om de regels rond het rookvrije schoolterrein na te leven, zeker kort na de invoering.

Handhaaf het nieuwe beleid vanaf het begin onder alle omstandigheden. Betrek iedereen bij het handhaven, ook de rokers.

Zorg voor bekendheid met en duidelijkheid over het rookvrije beleid bij alle betrokkenen. Wees duidelijk dat de regels voor iedereen gelden op het schoolterrein. Dus ook voor bezoekers en medewerkers. Denk hierbij ook aan het effect van het geven van het goede voorbeeld.

Meer informatie

www.rookvrijschoolterrein.nl

www.gezondeschool.nl/primair-onderwijs

www.rookvrijgeneratie.nl

GEZONDE
SCHOOL

September 2019
Trimbos-instituut

www.rookvrijschoolterrein.nl